Φως Ιλαρόν

Μηνιαία Έκδοση της Ενορίας Περιβολίων Ρεθύμνου. φ. 2, Νοέμβριος 2012

«Εσύ, μπαμπά, γιατί δεν κοινώνησες;»

π. Θ. Μ. (από το περιοδικό «Λυχνία Νικοπόλεως» της Ι. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, τεύχος 324).

Είναι γεγονός πως στην Εκκλησία μας, τα τελευταία χρόνια, μας έλειψε η επαρκής και, προπαντός, η σωστή (σύμφωνα με το πνεύμα των αγίων πατέρων) κατήχηση.

Μέσα σε μια τέτοια κατάσταση, ακόμη και το κατ' ουσίαν μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας έχασε, περνώντας τα χρόνια, τον δυναμισμό της κοινής προσφοράς και έγινε... θέαμα και ακρόαμα ακατανόητο.

Θέαμα, αφού οι χριστιανοί απλώς παρακολουθούν (σαν από... κερκίδες), χωρίς συμμετοχή ουδέ στο ΑΜΗΝ*, που λέει ο Απόστολος (Α' Κορινθίους, 14, 16)! Άγνωστοι, εν πολλοίς, μεταξύ τους... Ο παπάς έπρεπε να τα τελεί όλα τυπικώς και οπωσδήποτε να κοινωνάει, αφού δεν ξέραμε... τι να κάνουμε τα ΔΩΡΑ της Ευχαριστίας που τελέστηκε!

Κατέληξε η Θεία Ευχαριστία ακρόαμα μουσικής πανδαισίας που «κάλυψε» το κενό της ακατανόητης γλώσσας με ηχητική ανακούφιση. Έγιναν τα ψαλλόμενα ένα λειτουργικό μουσικό υπόβαθρο! Μουσική χωρίς λόγια.

Όλα αυτά έσπρωξαν τον χριστιανό στον χώρο της ατομικής ευλάβειας. Έκαναν την υπόθεση προσωπική φιλοτιμία και ανάγκη. Η κοινότητα χάθηκε, και κάτω από το βάρος της ασυντόνιστης... ευσέβειας, δημιουργήθηκαν οι θρησκόληπτοι και οι άσχετοι! Η Μετάληψη έγινε αξιομισθία προσωπικής διαθέσεως. Χάθηκε, αφού έγινε εκδήλωμα για δύο-τρεις φορές το χρόνο.

Πρέπει όμως όλοι να κοινωνάμε (οι χωρίς εμπόδιο συγκεκριμένης αμαρτίας που μας αποκόπτει από το σώμα της Εκκλησίας), όπως σαφέστατα φαίνεται στις ίδιες τις ευχές της Λειτουργίας: «...αξίωσέ μας με το δικό σου παντοδύναμο χέρι να μεταλάβουμε το άχραντο σώμα σου και το τίμιο αίμα σου, και μέσω ημών και όλος ο λαός». Γι' αυτό πηγαίνουμε στον Ναό, για να ενωθούμε με τον Χριστό και τους αδελφούς μας. Αυτό είναι το σωστό φρόνημα και η υγιής σχέση με την Ευχαριστία.

Το «σήμερα» δυστυχώς είναι οδυνηρό.

Κοινωνεί ο παπάς και τα παιδάκια! Οι υπόλοιποι... χριστιανοί κοιτάζουν από μακριά!

Άραγε τι θα πείτε στα παιδιά σας που τυχόν θα σας ρωτήσουν: - «Εσύ, μπαμπά-μαμά, γιατί δεν κοινωνείς;». Ότι σεις μεγαλώσατε; Ότι η μετάληψη αφορά τους μικρούς; Πιστεύετε στ' αλήθεια ότι πείθετε με τέτοια... επιχειρήματα τα παιδιά; Εσείς πείθεσθε;

Ας ξαναρχίσουμε μια σοβαρή σχέση με την Εκκλησία. Ας φύγουμε από τα καθήκοντα και ας πάμε στην Ζωή, που είναι ο Χριστός. Ας βάλουμε στόχο μια συνειδητή σχέση μαζί Του που αρχίζει με ειλικρινή αντιμετώπιση της πορείας και των πτώσεων κατ' αυτήν (εξομολόγηση) και συνεχίζεται με την όσο γίνεται συχνότερη συμμετοχή μας στην Θεία Ευχαριστία. Όχι για να

---

* Οι χριστιανοί των παλαιών αιώνων έλεγαν όλοι μαζί το «Αμήν», που σημαίνει «μακάρι», επιβεβαιώνοντας τις προσευχές που είχε πει ο ιερέας. Γι' αυτό, ο ιερέας δεν λέει ποτέ «αμήν», αλλά το αφήνει για το λαό. Εδώ και μερικούς αιώνες, τα λόγια του λαού τα λέει ο ψάλτης, ως εκπρόσωπος του λαού. Το ίδιο ισχύει και για το «Κύριε ελέησον» και πολλά άλλα.

κάνουμε... ενέσεις αγιοσύνης με την μετάληψη, αλλά για να σχετισθούμε μ' Αυτόν που θα μας οδηγήσει στον δρόμο του αγιασμού και της «ταύτισης» της καρδιάς μας με το δικό Του θέλημα και την δική Του καρδιά.

Σ' όλη την Αγία Γραφή ο Χριστός αυτό και μόνο φωνάζει: Δώσ' μου την καρδιά σου. Σε μας μένει η απάντηση: Γενηθήτω το Θέλημά Σου.

***

Τι είναι η θεία Μετάληψη και γιατί μεταλαβαίνουμε;

Η θεία Μετάληψη ή θεία Κοινωνία (=ενότητα) ή θεία Ευχαριστία είναι το κέντρο της Εκκλησίας. Χωρίς αυτήν δεν υπάρχει χριστιανισμός. Η επίγεια Εκκλησία είναι οι χριστιανοί ενωμένοι γύρω από το κοινό Ποτήρι της θείας Μετάληψης. Πρόκειται για το «φάρμακο της αθανασίας και αντίδοτο κατά του θανάτου», όπως το ονομάζει ο άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος γύρω στο 110 μ.Χ., που η Εκκλησία εξαρχής θεωρεί ότι είναι το ίδιο το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, στο οποίο έχει μεταβληθεί μυστηριωδώς το ψωμί και το κρασί.

Βλέποντας παραμορφωμένα την εκκλησιαστική ζωή, αντιμετωπίζουμε τη θεία Μετάληψη ως ένα προσωπικό μας γεγονός («πάω να μεταλάβω», χωρίς να νιώθω δεσμό με τους άλλους που μεταλαβαίνουν συγχρόνως) και μάλιστα ως εξαίρεση στην καθημερινότητά μας, ενώ, στην πραγματικότητα, **σε κάθε λειτουργία θα έπρεπε να μεταλαβαίνουμε όλοι όσοι είμαστε στο ναό**, εκτός φυσικά αν ο πνευματικός μας μάς έχει ζητήσει να απέχουμε για κάποιο συγκεκριμένο λόγο.

Αυτό θα σήμαινε ότι κάθε μέρα θα προσέχουμε να μην αμαρτάνουμε, όχι όμως κι ότι θα νηστεύουμε κάθε μέρα. Αν κοινωνούσαμε ταχτικά, θα αρκούσε να νηστεύουμε όταν είναι μέρες νηστείας, δηλαδή τις σαρακοστές, τις Τετάρτες και τις Παρασκευές (με εξαιρέσεις) και τις άλλες νηστίσιμες εορτές, όπως η ημέρα του Τιμίου Σταυρού, 14 Σεπτεμβρίου, ή η επέτειος της αποτομής της κεφαλής του αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, 29 Αυγούστου.

Η θεία λειτουργία γίνεται αποκλειστικά και μόνο για να κοινωνήσουν οι παρευρισκόμενοι και *λειτουργία* ονομάζεται μόνο εκείνη η εκκλησιαστική τελετή, στην οποία τελείται η θεία Μετάληψη. Δεν είναι λειτουργία ο εσπερινός, ο γάμος, η βάφτιση, η κηδεία, το ευχέλαιο, οι Χαιρετισμοί κ.τ.λ. Όλα αυτά λέγονται «ακολουθίες». Λειτουργία λέγεται *μία* ακολουθία, αυτή που γίνεται κάθε Κυριακή και γιορτή και περιλαμβάνει τη θεία Μετάληψη. Υπάρχει και η θεία λειτουργία των Προηγιασμένων Δώρων, που γίνεται τις καθημερινές της μεγάλης Σαρακοστής (πριν το Πάσχα), με θεία Μετάληψη που έχει καθαγιαστεί την προηγούμενη Κυριακή.

***

Αυτό που τρώμε, όταν μεταλαβαίνουμε, είναι το αληθινό Σώμα και το αληθινό Αίμα του Χριστού, και όχι απλό ψωμί και κρασί που μόνο «συμβολίζουν» το Σώμα και το Αίμα Του. Ο Ίδιος το λέει στο κατά Ιωάννην ευαγγέλιο, 6, 48-59: «Εγώ είμαι ο άρτος της ζωής… Ο άρτος που θα δώσω εγώ είναι η σάρκα μου, την οποία θα δώσω υπέρ της ζωής του κόσμου. Αλήθεια σας λέω, αν δε φάτε τη σάρκα και δεν πιείτε το αίμα του Υιού του ανθρώπου, δεν έχετε ζωή μέσα σας. Όποιος τρώει τη σάρκα μου και πίνει το αίμα μου έχει ζωή αιώνια και εγώ θα τον αναστήσω την έσχατη ημέρα. Γιατί η σάρκα μου είναι στ' αλήθεια τροφή και το αίμα μου στ' αλήθεια ποτό. Όποιος τρώει τη σάρκα μου και πίνει το αίμα μου μένει μέσα μου κι εγώ μέσα του…».

Φυσικά ο Ίδιος ο Ιησούς παρέδωσε τη θεία Μετάληψη στους ανθρώπους κατά το μυστικό δείπνο (που λέγεται «μυστικός», επειδή περιελάμβανε το «μυστήριο» της θείας Μετάληψης κι όχι επειδή… ήταν κρυμμένοι), όπως φαίνεται στα *Ματθ*. 26, 26-29, *Μάρκ*. 14, 22-24, *Λουκ*. 22, 17-20, και *Α΄ προς Κορινθίους* 11, 23-30.

Στους πρώτους χριστιανούς, η θεία Μετάληψη λεγόταν «κλάσις του άρτου» (κόψιμο του ψωμιού) και γινόταν τουλάχιστον κάθε Κυριακή, δηλαδή τη «Μία των σαββάτων», ημέρα της ανάστασης του Χριστού (βλ. *Πράξεις των αποστόλων*, 20, 7).

Γιατί όμως μεταλαβαίνουμε; Πώς η θεία Μετάληψη μας βοηθάει να πλησιάσουμε το Θεό; Ας προσπαθήσουμε να ανιχνεύσουμε την απάντηση.

Ο άνθρωπος ενώνεται περισσότερο μ' αυτό που τρώει παρά με οτιδήποτε άλλο. Τρώγοντας λοιπόν το Σώμα και πίνοντας το Αίμα του Χριστού, ενώνεται με Αυτόν. Γίνεται έτσι «μικρός Χριστός». Δε γίνεται βέβαια άγιος αυτόματα και μαγικά. Όμως η ένωση αυτή με το Θεό (δηλαδή με το Χριστό) ενισχύει τον άνθρωπο, για να μπορεί να αντέξει το μεγάλο μαρτύριο της αγάπης. Χωρίς τη θεία Μετάληψη, Κύριε, δε μπορώ να εκπληρώσω την εντολή Σου «αγαπάτε αλλήλους» και μάλιστα «αγαπάτε τους εχθρούς σας» (*Λουκ.* 6, 27-36). Συνήθως λέμε: «Τους εχθρούς μου θέλω να τους μισώ. Άλλωστε, αν αγαπώ χωρίς όρια, οι περισσότεροι θα με εκμεταλλευτούν, θα με προδώσουν, θα με συντρίψουν! Και, γεμάτος πόνο, ή θα εξοντωθώ ή θα βάλω φρένο στην αγάπη μου και θα πάψω να προσπαθώ να τηρώ την εντολή Σου. Θ' αγαπώ μόνο αυτούς που μ' αγαπούν και τους άλλους απλά θα τους «συμπαθώ» μέσα σε περιορισμένα όρια».

Έχω όμως το Σώμα και το Αίμα Σου, που με θωρακίζει και με κάνει ν' αντέχω και να συνεχίζω μαζί Σου. Αν θέλω. Αν είμαι πωρωμένος και δε θέλω ν' αγαπήσω, και κάθε μέρα να μεταλαβαίνω, θα είμαι (μη γένοιτο) μακριά Σου…

***

Αν και οι προεκτάσεις της θείας Μετάληψης είναι πάρα πολλές, ας αναφέρουμε μερικές όσο το δυνατόν απλούστερα.

Καθώς ο άνθρωπος μεταλαβαίνει, συμβαίνει μια πολλαπλή ένωσή του με όλο το υπόλοιπο σύμπαν. Στη θεία Μετάληψη θεωρούμε ότι συνοψίζεται και μεταμορφώνεται όλη η κτίση. Αποτελεί σύνοψη, πρώτον, ολόκληρου του υλικού κόσμου, που εκπροσωπείται μέσω των δύο βασικών τροφών –που εκφράζουν τη σχέση αυτού του κόσμου με τον άνθρωπο, γιατί μια καθοριστική έκφανση αυτής της σχέσης είναι η τροφή, όπως αναφέρει και ο π. Αλέξανδρος Σμέμαν (ο άνθρωπος ζει επειδή τρώει, δηλαδή βάζει μέσα του τον κόσμο και ενώνεται μ' αυτόν). Δεύτερον, αποτελεί σύνοψη όλης της ανθρωπότητας, με την υπερφυσική παρουσία του Χριστού, που δεν είναι απλώς άνθρωπος, αλλά νέος Αδάμ, γι' αυτό στο πρόσωπό Του περιλαμβάνονται δυνάμει όλοι οι άνθρωποι, από την αρχή μέχρι το τέλος της ιστορίας. Τρίτον, όλης της Θεότητας, γιατί ο Χριστός, ως Θεός, είναι πάντα ενωμένος με τα άλλα δύο Πρόσωπα της Αγίας Τριάδας. Τέταρτον, της σταύρωσης και της ανάστασης του Χριστού, γιατί το Σώμα Του κόπηκε και το Αίμα Του χύθηκε, καταργώντας τις θυσίες των παλιών θρησκειών και εγκαινιάζοντας το μόνο αληθινό τρόπο λατρείας, τη μόνη θυσία: την αυτοθυσία.

Έτσι, θεωρούμε ότι ο χριστιανός που μεταλαβαίνει επιτελεί την ύψιστη ένωση με όλη την ανθρωπότητα, με όλη τη δημιουργία και με το Θεό, αλλά και συμμετέχει με μυστικό τρόπο στη σταύρωση και την ανάσταση του Χριστού. Και φυσικά ενώνεται ιδιαίτερα με εκείνους που κοινωνούν την ίδια μέρα, γιατί όλοι κοινωνούμε από το «κοινό Ποτήριο».

Υπόψιν ότι, κατά την αγία προσκομιδή (στην πρόθεση), την ουσιαστική έναρξη της θείας λειτουργίας, ο ιερέας βγάζει από το πρόσφορο μερίδες για το Χριστό (τον «Αμνό» = αρνάκι), την Παναγία, τους αγγέλους, τους αγίους και κάθε ζωντανό και νεκρό, τα ονόματα των οποίων του έχουμε δώσει (σε χαρτάκια) να μνημονεύσει. Όλα αυτά τοποθετούνται σ' ένα μικρό δίσκο (το «δισκάριο») και στη συνέχεια μπαίνουν στο άγιο Ποτήριο και *γίνονται η θεία Μετάληψη*. Όταν λοιπόν έρθει η ώρα να μεταλάβεις, μέσα στο Ποτήρι –το κοινό Ποτήρι, το Ποτήρι της αγάπης που μας ενώνει– βρίσκεται σε μικρογραφία όλο το σύμπαν.

Ας σημειώσουμε τέλος ότι το πρόσφορο, το ψωμί της θείας Μετάληψης, είναι ένα, γιατί συμβολίζει την ενότητά μας, και στρογγυλό, γιατί συμβολίζει τον κόσμο. Όσο απομένει και δε γίνεται Σώμα Χριστού, καθώς και τα επιπλέον πρόσφορα, κόβεται και μοιράζεται «αντί Δώρου» σ' εκείνους που δεν κοινωνούν. Είναι το «αντίδωρο». Βέβαια εμείς παίρνουμε αντίδωρο ακόμη κι όταν κοινωνούμε, όμως ο αρχικός προορισμός του αντίδωρου ήταν για εκείνους που δεν κοινωνούσαν.

«Πες του Χριστούλη να με δεχτεί…» – Και ξεψύχησε

π. Ιερόθεου Βλάχου, μητροπολίτη Ναυπάκτου & Αγίου Βλασίου
(*Εκκλησιαστική Παρέμβαση*, Αύγουστος 2011)

Διάβασα σε περιοδικό ότι ο μακαριστός Επίσκοπος Πατάρων Ειρηναίος, που ανήκει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και υπηρετούσε στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας, στον Πρόλογο του βιβλίου του με τίτλο «Λουλούδια από τους κήπους της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας» αναγράφει ένα συγκλονιστικό περιστατικό:

«Προχθές, γυρίζοντας από έναν Εσπερινό, πέρασα από την Ομόνοια. Πλήθος νέων ήταν μαζεμένοι γύρω από ένα παιδί. Στο χέρι του κρατούσε την τελευταία σύριγγα του θανάτου. Τον πλησίασα και με δακρυσμένα μάτια φώναξε: "Βοήθεια, πεθαίνω...". Έτρεξα κοντά του, τον αγκάλιασα. Με σπασμένη φωνή μού είπε: "Παππούλη, πεθαίνω, διάβασέ μου μια ευχή". Γονάτισα, τού διάβασα μία ευχή. Ψέλλισε δύο λέξεις: "πες του Χριστούλη να με δεχτεί" και ξεψύχησε μέσα στην αγκάλη μου, άγνωστος μεταξύ αγνώστων.

Φεύγοντας, ψιθύριζα μία προσευχή: "Χριστέ μου, μία λέξη είπε ο ληστής και τον δέχτηκες στην βασιλεία Σου, δέξου και την ψυχή αυτού του παιδιού σου"» (Περιοδικό *Ερώ*, Απρίλιος-Ιούνιος 2011).

Το περιστατικό αυτό είναι πολύ χαρακτηριστικό. Το παιδί αυτό, που ήταν πληγωμένο από την σύγχρονη μάστιγα των ναρκωτικών, πέθανε στον δρόμο, ζητώντας προσευχή και επιθυμώντας να τον δεχθεί ο Χριστός στην βασιλεία Του. Ποιος ξέρει πόσα βάσανα πέρασε στην ζωή του για να καταλήξει στα ναρκωτικά και ποιος ξέρει πόσες πληγές δέχθηκε από το στενό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και από τους εμπόρους των ναρκωτικών, τους εμπόρους του θανάτου! Και όμως πέθανε με το όνομα του Χριστού και την αίτηση για την Βασιλεία Του.

Αλλά και η προσφορά των Κληρικών είναι μεγάλη, όταν ανοίγουν την αγκαλιά τους σε τέτοιες πληγωμένες υπάρξεις, όταν δέχονται τον πόνο των ανθρώπων, όταν χύνουν κάποια δάκρυα για τους νέους που βασανίζονται σκληρά.

Συγκινήθηκα διαβάζοντας αυτό το περιστατικό γιατί θυμήθηκα μία παρόμοια σκηνή. Κοντά στην Ομόνοια της Αθήνας κάποια κοπέλα 25-30 ετών, που έμοιαζε με 60 ετών, σκελετωμένη από τα ναρκωτικά, πονεμένη στο πρόσωπο που ήταν σκαμμένο από τον πόνο και τα βάσανα, με εκλιπαρούσε: «Παππούλη, κάνε μια προσευχή για μένα για να σωθώ» και μου είπε το όνομά της. Ακόμη και τώρα, ύστερα από χρόνια, έχω μέσα μου έντονα την ενθύμηση του προσώπου της. Είναι παιδιά του Θεού που αναζητούν τον Πατέρα τους, που με τον τρόπο τους ζητούν αγάπη και στοργή, την οποία τους την στέρησε η «ακοινώνητη κοινωνία».

Η ιστορία του Γολγοθά επαναλαμβάνεται και ο Χριστός εξακολουθεί να έχει φίλους από το πιο πληγωμένο μέρος της κοινωνίας, από τους «ανασφάλιστους»!